

REGERINGSKANSLIET

Remiss

2015-12-18

N2015/08971/PUB

Näringsdepartementet

Enheten för plan- och byggfrågor, urban utveckling och bostäder

Ivar Frostenson

Telefon 08-405 3532

LANDSTINGET VÄSTMANLAND
ANKOM

2015 -12- 29

Dnr. LTV151727-1

Betänkande: Bättre samarbete mellan stat och kommun vid planering och byggande (SOU 2015:109)

Remissinstanser:

1. Riksdagens ombudsmän
2. Riksrevisionen
3. Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen
4. Östersunds tingsrätt, mark- och miljödomstolen
5. Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen
6. Boverket
7. Jordbruksverket
8. Naturvårdsverket
9. Lantmäteriet
10. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad
11. Trafikverket
12. Sjöfartsverket
13. Konkurrensverket
14. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
15. Tillväxtverket
16. Konsumentverket
17. Riksantikvarieämbetet
18. Myndigheten för delaktighet
19. Socialstyrelsen
20. Regelrådet
21. Statens Fastighetsverk
22. Fortifikationsverket
23. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
24. Ekonomistyrningsverket
25. Statskontoret
26. Vinnova
27. Kungl. Tekniska högskolan
28. Blekinge tekniska högskola
29. Stockholms universitet

30. Länsstyrelsen i Stockholms län
31. Länsstyrelsen i Östergötlands län
32. Länsstyrelsen i Kalmar län
33. Länsstyrelsen i Kronobergs län
34. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
35. Länsstyrelsen i Värmlands län
36. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
37. Länsstyrelsen i Norrbottens län
38. Botkyrka kommun
39. Haninge kommun
40. Järfälla kommun
41. Lidingö kommun
42. Nynäshamns kommun
43. Solna kommun
44. Stockholms kommun
45. Uppsala kommun
46. Katrineholms kommun
47. Norrköpings kommun
48. Jönköpings kommun
49. Mullsjö kommun
50. Ljungby kommun
51. Karlskrona kommun
52. Kristianstad kommun
53. Höganäs kommun
54. Ystad kommun
55. Varbergs kommun
56. Göteborgs kommun
57. Herrljunga kommun
58. Vänersborgs kommun
59. Karlstads kommun
60. Hagfors kommun
61. Örebro kommun
62. Sala kommun
63. Borlänge kommun
64. Sandvikens kommun
65. Sollefteå kommun
66. Lycksele kommun
67. Gällivare kommun
68. Piteå kommun
69. Stockholms läns landsting, Tillväxt, miljö och regionplanering
70. Skåne läns landsting
71. Västmanlands läns landsting
72. Sveriges Kommuner och Landsting
73. Handikappförbunden (HSO)
74. Lika Unika
75. Sveriges advokatsamfund
76. Svenskt Näringsliv
77. Företagarna

78. Näringslivets regelnämnd
79. Byggherrarna Sverige AB
80. Botrygg AB
81. PEAB
82. Riksbyggen
83. Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, SABO
84. Vasakronan
85. Fastighetsägarna Sverige
86. Föreningen för samhällsplanering
87. Föreningen Sveriges Bygglovgranskare och Byggnadsnämndssekreterare
88. Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer
89. Hyresgästföreningen, riksförbundet
90. Bostadsrätterna AB
91. Riksförbundet Enskilda Vägar
92. IQ Samhällsbyggnad
93. SmåKom
94. Svenska Byggnadsingenjörers Riksförbund
95. Svenska Kommunaltekniska föreningen
96. Samhällsbyggarna
97. Sveriges Arkitekter
98. Sveriges stadsarkitektförening
99. Sveriges Byggindustrier
100. Svenska Byggnadsvårdsföreningen
101. Villaägarnas Riksförbund
102. Lantbrukarnas Riksförbund

Planprocessutredningen betänkande Bättre samarbete mellan stat och kommun vid planering och byggande (SOU 2015:109) remitteras härmed till ovanstående remissinstanser.

Remissvaren ska ha kommit in till Näringsdepartementet **senast den 31 mars 2016**. Remissvaren önskas i elektronisk form via e-post till n.registrator@regeringskansliet.se med kopia till maria.edlund@regeringskansliet.se i både Word- och pdf-format. Vi uppskattar om filnamnet är Regeringskansliets diarienummer utan snedstreck, N2015-08971-PUB följt av remissinstansens namn. Remissvarens disposition bör om möjligt ansluta sig till dispositionen i rapporten. I remissvaret anges Regeringskansliets diarienummer N2015/08971/PUB.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i Lantmäteriets rapport.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För andra remissinstanser innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Planprocessutredningens betänkande finns tillgänglig för nedladdning på regeringens hemsida www.regeringen.se/remisser

Frågor under remisstiden kan ställas till Ivar Frostenson (e-postadress: ivar.frostenson@regeringskansliet.se) med telefonnummer 08-405 35 32.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria *Svara på remiss – hur och varför* (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Anders Lönnberg
Departementsråd

Kopia till
Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm

Sammanfattning

Inledning

Vi har haft i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder som syftar till att öka den kommunala planläggningen för bostadsbyggande och antalet kommunala markanvisningar. Genom tilläggsdirektiv utvidgades uppdraget till att även omfatta frågor om bl.a. vilka möjligheter kommunen ska ha att ställa detaljerade krav i en detaljplan, förutsättningar för en bättre kommunal planberedskap samt behovet av effektivisering av de statliga myndigheternas – särskilt länsstyrelsernas medverkan i plan- och byggprocessen och tidsåtgången för denna.

I uppdraget ingick en inventering och analys av olika kommuners hinder och incitament avseende planläggning.¹

Bättre samarbete mellan stat och kommun

Viljan finns – men kommunerna behöver tydliga besked

De allra flesta kommuner har en uttalad politisk ambition att bygga bostäder och att öka kommunens folkmängd. Därmed finns även en vilja att planlägga för bostadsbebyggelse och många kommuner satsar resurser på att planlägga mer och snabbare. Detta har resulterat i att planläggningsaktiviteten har ökat. Vi bedömer alltså inte att brist på kommunalpolitisk ambition är den stora ”boven i dramat”.

¹ Till grund för denna analys har vi bl.a. genomfört en enkätundersökning som riktade sig till de 155 kommuner som i Boverkets bostadsmarknadsenkät uppgett att de har bostadsbrist. Vi har även genomfört djupintervjuer med 16 kommuner i tillväxtregioner.

Det finns dock organisatoriska samordningsproblem. Här inbegrips då de omfattande och ofta komplicerade utredningar som detaljplaneläggningen normalt förutsätter.

I vår enkätundersökning anger kommunerna att statliga bestämmelser, riktlinjer och målsättningar m.m. är ett hinder vid detaljplaneläggning för bostadsbyggande.

Att många kommuner ser statliga bestämmelser som ett hinder beror dels på intressekonflikter, dels på otydlighet i statens krav vad gäller t.ex. behovet av utredningar och deras innehåll och omfattning. Nedan behandlas förslag som syftar till att minska denna otydlighet och förbättra samarbetet mellan stat och kommun.

Kommunerna ska få möjlighet att begära ett planeringsbesked från länsstyrelsen

Vissa kommuner uppger att de inte får de besked de behöver från länsstyrelsen under detaljplaneprocessen. Vår enkätundersökning visar t.ex. att kommunerna anser att det finns problem med att länsstyrelsen ger otydliga besked i fråga om ingripandegrunderna (riksintressen, hälsa och säkerhet etc.) i 11 kap. 10 § PBL². Vidare uppges att länsstyrelsen frångår bedömningar som lämnats tidigare under planprocessen och ger otydliga besked i fråga om avvägningar mellan konkurrerande statliga intressen.

Vi har funnit att det finns ett behov av att länsstyrelsen ska yttra sig på ett bindande sätt under planarbetets gång. I vissa fall kan det t.ex. visa sig tidigt i planprocessen att en enskild fråga är avgörande för tillkomsten av en detaljplan. I sådana fall är det inte ändamålsenligt att arbeta vidare med planeringen förrän denna fråga är avgjord. Det är då viktigt att kommunen snabbt kan få besked om länsstyrelsens inställning till den aktuella frågan. Det kan t.ex. handla om ifall en bullerstörd plats eller ett område av riksintresse ska få bebyggas överhuvudtaget.

För att kommunerna vid behov ska få bindande besked från staten i dessa frågor föreslår vi en möjlighet att begära ett s.k. *planeringsbesked* från länsstyrelsen. Detta besked ska klargöra hur planförslaget förhåller sig till en eller flera av ingripandegrunderna i

² Plan och bygglagen (2010:900).

11 kap. 10 § PBL. Planeringsbeskedet är ett komplement till dagens regler om samråd och granskning som kvarstår oförändrade. Kommunen ska kunna *välja* att begära ett planeringsbesked från länsstyrelsen inför och/eller under arbetet med detaljplaneläggning.

Länsstyrelsen bestämmer vilket underlag som krävs för prövning av planeringsbeskedet. Ett positivt planeringsbesked är bindande för länsstyrelsen på så vis att överprövning efter detaljplanens antagande inte kan ske med stöd av 11 kap. 10 § PBL i det eller de avseenden som beskedet avser. Detta gäller dock inte om planen eller förutsättningarna för planeringen har ändrats väsentligt efter beslutet om planeringsbesked.

Länsstyrelsen ska lämna planeringsbeskedet inom sex veckor, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till planförslagets omfattning eller andra särskilda omständigheter. Länsstyrelsens beslut om planeringsbesked ska kunna överklagas till regeringen av kommunen och innebär därmed en möjlighet att slutligt avgöra vissa frågor i ett tidigt skede av detaljplaneläggningen.

Vi föreslår även att kommunen ska kunna begränsa en begäran om planeringsbesked till en fråga om vilket planeringsunderlag länsstyrelsen behöver för att kunna pröva kraven i 11 kap. 10 § andra stycket PBL.

Vi bedömer att möjligheten att begära ett bindande planeringsbesked bör minska osäkerheten i områden där statens intressen behöver preciseras och förtydligas. Beskedet innebär att planläggning kan påbörjas med vetskap om att kommunen tidigt kan få de besked som behövs och därmed undvika risken för ”förgävesplanering”.

Processen inför detaljplaneläggning

Under processen inför detaljplaneläggning ger lagstiftningen kommunerna stor valfrihet att anpassa utrednings- och beslutsprocessen till kommunala och projektspecifika förutsättningar. Vår bedömning är att denna flexibilitet i grunden är bra och vi ser inte något tydligt behov av att ändra lagstiftningen i dessa delar.

Däremot anser vi att kommunerna (och byggherrarna), på ett bättre sätt än i dag, behöver få tidiga, tydliga och bindande besked om de restriktioner och utredningskrav som staten har inför en viss

detaljplaneläggning. Som ovan konstaterats föreslår vi därför att kommunen ska ha möjlighet att *inför* och/eller under detaljplane-processen begära ett planeringsbesked från länsstyrelsen avseende statens krav.

Tidsfrister

Nuvarande bestämmelser om *samråd* och *granskning* innebär att kommunen sätter en tidsgräns som länsstyrelsen ska yttra sig inom. Redan i dag finns alltså tidsfrister för länsstyrelsens besked till kommunen i dessa fall. Vi ser inget behov av att införa ytterligare bestämmelser i dessa avseenden.

I dag saknas en tidsfrist för länsstyrelsens handläggning efter ett beslut om *överprövning* enligt 11 kap. 10 § PBL. Även om det är ett begränsat antal detaljplaner som överprövas så kan långa handläggningstider medföra att angelägna bostadsbyggnadsprojekt fördröjs. Vi anser därför att det är motiverat att införa en tidsfrist på två månader för länsstyrelsens handläggning i dessa ärenden. Tidsfristen ska kunna förlängas om det är nödvändigt på grund av utredningen i ärendet.

För vårt förslag om *planeringsbesked* föreslår vi som huvudregel att länsstyrelsen ska ge beskedet inom sex veckor. Denna tidsfrist får dock förlängas om det är nödvändigt med hänsyn till planförslagets omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Inget statligt planeringsstöd till kommunerna – men kompetensutvecklingsinsatser

I uppdraget ingick att överväga ett ekonomiskt statligt planeringsstöd för bostadsbyggande samt andra former av stöd, t.ex. planeringsunderlag och vägledningar för kommunernas arbete.

Statligt ekonomiskt stöd till planering

Kommunerna kan i dag få täckning för sina kostnader för detaljplaneläggning genom planavgifter eller i samband med att kommunal mark överläts till en byggherre. Eftersom denna möjlighet finns

anser vi inte att det behöver införas något statligt stöd till detaljplanläggning.

Ett alternativ är att stödet utformas som ett stöd till översiktsplanering eller annat arbete med strategisk planering, t.ex. framtagande av planeringsunderlag, riktlinjer för bostadsförsörjning eller fördjupningar av översiktsplaner. Vi ser dock inte att ett sådant stöd, i någon märkbar omfattning, skulle leda till att det byggs bostäder som annars inte skulle byggas.

Vår sammantagna bedömning är att det inte bör införas något statligt planeringsstöd för bostadsbyggande.

Kompetensutveckling

Företrädare för både stat och kommun beskriver att det finns ett behov av kompetenshöjande insatser för att bl.a. motverka de problem som uppstår vid tillämpningen av statens krav vid detaljplanläggning.

Vi rekommenderar därför att Boverket samt länsstyrelserna ges i uppdrag att i samverkan med SKL genomföra en kompetensutvecklingsinsats avseende plan- och bygglagstiftningen och dess tillämpning. Boverket bör utpekas som huvudansvarig och få ett samordningsansvar för uppdraget. I arbetet bör även berörda myndigheter, t.ex. Naturvårdsverket, Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetet, Försvarmakten och Trafikverket involveras.

Inom ramen för uppdraget bör det även göras en översyn av myndigheternas vägledning inom området.

Utbildningsinsatserna bör pågå under åren 2017–2020 och rikta sig till förtroendevalda samt anställda på kommuner, länsstyrelser och andra berörda myndigheter.

Kommunala förvärv av statlig mark

Det finns i dag ett regelverk för hur statlig mark ska avyttras som innebär att kommunerna har en förtur till att få köpa sådan mark för vissa ändamål, t.ex. bostadsbyggande. När stat och kommun inte kan enas om köpeskillingen kan frågan överlämnas till regeringen.

Många kommuner beskriver processen vid förvärv av statlig mark som krånglig och tidskrävande. Processen kan bl.a. förlängas

av långdragna prisdiskussioner som ytterligare kompliceras av att staten ibland kräver en nära förestående detaljplan innan försäljning kan genomföras. För att förenkla dessa prisdiskussioner och effektivisera försäljningsprocessen föreslår vi att Lantmäteriet, på begäran av någon av parterna, ska avge ett värderingsutlåtande. Detta ska vara vägledande för förhandlingarna mellan parterna samt för regeringens beslut om frågan överlämnas dit.

I ett särskilt avsnitt om kommunal markpolitik och ersättning vid kommunala markförvärv resonerar vi även kring hur statens mark ska värderas. I princip ska expropriationslagens ersättningsregler ligga till grund för värderingen. Lagen synes dock innehålla vissa oklarheter om hur s.k. förväntningsvärden ska behandlas vid ersättningen. Vi anser därför att det bör förtydligas efter vilka grunder ersättningen ska fastställas när kommuner köper mark av staten. Det har dock inte ankommit på utredningen att redovisa några närmare förslag i denna del.

Mindre detaljerade detaljplaner

Det förekommer att detaljplaner för större bostadsprojekt har bestämmelser som reglerar byggnaders utseende på ett mycket detaljerat sätt. Sådana exakta regleringar leder inte sällan till problem i genomförandeskedet, som i många fall ligger flera år efter planarbetet.

Vi anser därför att det finns skäl för en lagändring som begränsar detaljplanens tillåtna innehåll beträffande en ny byggnads *yttre utformning vad avser färg- och materialverkan*. Härmed avses bestämmelser om färgsättning, materialval för tak och fasader, fönstersättning, förekomst och placering av skarvar/fogar etc. Vi föreslår att en detaljplan enbart ska kunna innehålla sådana bestämmelser om det behövs för att uppfylla statens krav i 11 kap. 10 § andra stycket PBL, varvid det i praktiken kommer att handla om riksintressen avseende t.ex. kulturhistoriskt värdefulla byggnader eller miljöer.

Förslaget påverkar inte kommunernas möjligheter att reglera färg- och materialfrågor. Det innebär bara att kommunens prövning av dessa frågor sker fullt ut i bygglovet. Kommunerna kommer, liksom i dag, att kunna ta fram olika program och policydokument som kan ligga till grund för bedömningen i bygglovskedet. Den lagtekniska lösning som föreslås bör innebära att kommunerna i prak-

tiken får bättre möjligheter att hantera dessa frågor i bygglovet än vad man har i dag.

Krav på byggnadsverks *tekniska egenskaper* regleras i 8 kap. 4 § PBL, plan- och byggförordningen (2011:338) samt Boverkets föreskrifter. Samtidigt finns en bestämmelse i 4 kap. 16 § PBL om att en detaljplan kan ha bestämmelser om utförande av byggnadsverk, dvs. byggnaders tekniska egenskaper. Om det i en detaljplan läggs in planbestämmelser som på ett detaljerat sätt reglerar tekniska egenskaper kan det vid tidpunkten för byggande visa sig att bestämmelserna inte längre stämmer överens med generellt gällande nationella föreskrifter. Det blir en otydlig eller t.o.m. motsägelsefull reglering av byggandet.

För att minska risken för otydliga ”dubbelregleringar” föreslår vi en begränsning av möjligheterna att reglera byggnadsverk och tomters tekniska egenskaper. Vårt förslag innebär att detaljplaner endast får innehålla sådana bestämmelser om det, på samma sätt som beträffande färg- och materialverkan, behövs för att planen ska uppfylla statens krav i 11 kap. 10 § andra stycket PBL. Förslaget förtydligar att en detaljplanebestämmelse om tekniska egenskaper endast är tillåten om den kan motiveras av att det råder speciella förhållanden på platsen och av att bestämmelsen är nödvändig för att bebyggelse ska kunna komma till stånd.

Vårt förslag förtydligar även att kommunen inte kan ställa egna krav på tekniska egenskaper.

Inget krav på viss kvantifierad plan- eller planeringsberedskap

I utredningsuppdraget ingick att överväga en skyldighet för kommuner med hög efterfrågan på bostäder att ha färdiga detaljplaner motsvarande t.ex. tre års byggande, dvs. en *planberedskap*. Vi skulle också överväga en skyldighet för kommunerna att ha en viss *planeringsberedskap*³ som medför att nyproduktion av bostäder kan påbörjas i en sådan takt att behovet snabbt kan tillgodoses.

³ Begreppet planeringsberedskap omfattar enligt Boverkets definition kommunernas strategiska beredskap, markberedskap samt resurs- och organisationsberedskap. Se Boverket (2012), *Kommunernas planberedskap*, Rapport 2012:10.

Vi anser inte att det bör införas några sådana definierade krav. Ett skäl till detta är att vi inte funnit någon relevant modell för hur dessa krav skulle konstrueras och tillämpas i praktiken. Vad ska t.ex. plan- eller planeringsberedskapen relateras till och hur ska beredskapen mätas och uppskattas?

Härtill kommer att kommunerna har mycket skiftande marknads- och planeringsförutsättningar som kan kräva olika arbetsformer vid detaljplaneläggning för bostadsbyggande. I vissa fall är det lämpligt att planarbetet påbörjas först efter att en byggherre har initierat ett projekt. I andra fall arbetar kommunen med en planberedskap och tar fram detaljplaner utan att byggherren medverkar vid planläggningen.

Vi bedömer att det finns anledning för kommunerna att, i större utsträckning än i dag, arbeta med en planberedskap på kommunal mark där byggherrar kan erbjudas färdiga detaljplanerade områden. En sådan planberedskap förutsätter att kommunerna bedriver en aktiv markpolitik.

Kommunal markpolitik

Kommunal markpolitik och ersättning vid kommunala markförvärv

Många kommuner äger i dag mark som kan användas för bostadsbyggande. Utredningens enkätundersökningar visar att en majoritet av kommunerna, framförallt de största kommunerna, även bedriver en aktiv markpolitik i syfte att säkerställa lämplig mark för bl.a. framtida bostadsbyggande.

Kommunernas förutsättningar för att förvärva mark har förändrats på senare år genom upphävandet av förköpslagen (1967:868) och genom förändringar i expropriationslagstiftningen som innebar en höjning av ersättningsnivån för marken (en nivå som blir styrande vid frivilliga förhandlingar).

Mot den bakgrunden anser vi att det bör utredas vidare om det är lämpligt att, under vissa förutsättningar, införa ett statligt stöd till kommuner som bedriver en aktiv markpolitik. Ett sådant stöd skulle kunna skapa incitament för att förvärva mark och underlätta bostadsbyggandet i vissa situationer. Det har dock inte ankommit på utredningen att redovisa några närmare förslag i denna del.

Kommunal försäljning av mark – markanvisningar

Utredningen har inte identifierat några sådana problem beträffande markanvisningsprocessen som är av den arten att de motiverar tillägg eller preciseringar i det befintliga regelsystemet.

Det betyder inte att markanvisningarna är utan problem när det gäller den praktiska tillämpningen och det finns utrymme för att förbättra kommunernas arbete i vissa delar. Vi har t.ex. sett att det kan finnas fördelar med att byggherren utses sent i förhållande till detaljplaneplanprocessen (s.k. sena markanvisningar). I dessa fall gör kommunen först en detaljplan och överlåter sedan marken till byggherren i samband med, eller efter, planantagandet. Därmed kan byggherren undvika den osäkerhet som i dag råder om vilka kostnader för detaljpaneläggningen som faktiskt kommer att uppstå i slutändan. Sena markanvisningar kan därför vara ett sätt att få fler byggherrar att bli intresserade av markanvisningar. Det gäller t.ex. nyetablerade aktörer samt mindre och medelstora byggherreföretag med begränsade resurser och förutsättningar för att hantera risker. Potentiellt gäller det också utländska aktörer med begränsad kunskap om den svenska planprocessen. Efterfrågan på kommunal mark skulle i så fall kunna öka.

I utredningsarbetet har vi sett goda exempel på hur markanvisningar kan hanteras och erfarenhetsöverföring mellan kommuner pågår. Vad som saknas är en strukturerad vägledning som behandlar hur markanvisningar bör och kan genomföras i olika situationer. Det pågår för närvarande ett arbete inom Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, med att ta fram en sådan vägledning.

Övriga frågor

I vårt uppdrag ingick att utreda om det finns möjlighet att skapa förutsättningar för att i något avseende utföra olika moment i plan- och byggprocessen parallellt. Det finns redan i dag goda sådana möjligheter genom t.ex. 9 kap. 36 § PBL, som innebär att lov får ges med villkoret att planbeslutet vinner laga kraft, och möjligheten till bygglovsbefrielse i detaljplan (4 kap. 15 § och 9 kap. 7 § PBL). Vi har inte kunnat identifiera något behov av ytterligare möjligheter till parallell hantering.

Under utredningen har vi uppmärksammat några frågor som ligger utanför direktiven, men som vi bedömer som väsentliga. Det rör sig om möjligheten att reglera upplåtelseform till bostäder (t.ex. hyresrätt) i detaljplanen och digitaliseringens möjligheter för planprocessen.

Vi analyserar också relationen mellan lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förkortad LOU, och PBL:s exploateringsavtal. Efter en dom i EG-domstolen i början på 2000-talet har det hävdats att byggande av kommunala allmänna platser (gator m.m.) måste föregås av en offentlig upphandling. En exploatör skulle alltså inte, med stöd av exploateringsavtal, kunna utföra anläggningarna och sedan överlämna dem till kommunen. Vi menar dock att den aktuella domen delvis avser en annan situation än vad som gäller i Sverige. Vår slutsats blir att LOU inte förhindrar att kommunen utan föregående upphandling (i ett exploateringsavtal) ger exploatören i uppdrag att utföra de allmänna platserna. Mot den bakgrunden bedömer vi att det bör utarbetas förtydligande vägledningar beträffande LOU:s tillämpning i olika situationer där exploateringsavtal används.

FÖRSLAG OM INRÄTTANDE AV FORSKNINGS- OCH INNOVATIONSTIFTELSE

Sammanfattning

Forskning, utveckling och innovation, som bedrivs inom landstinget behövs för att fortlöpande kunna förbättra invånarnas hälsa och livssituation. Landstinget har en bredd och djup inom forskning och utveckling som är unik för ett mindre landsting.

För att ytterligare främja forskning och innovationer föreslås att Landstinget Västmanland bildar en stiftelse. Till startkapital föreslås 5 miljoner kronor avsättas.

Beskrivning av ärendet

Forskning och innovationers betydelse

Forskning är viktigt eftersom det bidrar till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft. Forskning ger ny kunskap och grund till innovationer som sedan kan tas tillvara och komma till nytta för invånarna. Med innovation menas olika sätt att skapa värde, oavsett om forskningen eller utvecklingsarbetet leder fram till nya arbetsätt, metoder, processer, tjänster eller produkter.

Ett starkt forsknings- och innovationsklimat har betydelse för hur attraktivt Västmanland framstår för potentiella medarbetare i landstinget, när de gör överväganden om var de ska arbeta. Forskningen är därmed central för att det ska finnas kvalificerade personer i landstinget i framtiden.

Stark forskning är en förutsättning för en evidensbaserad och kunskapsstyrd hälso- och sjukvård präglad av hög kompetens. Forskning kräver bland annat visionärt tänkande, långsiktighet och risktagande. Detta gynnas av stabilitet och tydlighet i finansieringen av forskning.

Landstinget har sedan fem år en forskningsfond som baserat på landstinget finansiella resultat avsätter medel för forskning. För att ytterligare stärka forskningen och innovationer föreslås att en forsknings- och innovationsstiftelse, vars huvudsakliga ändamål är att främja och stödja forskning och innovationer inom områden som följer av landstingets ansvar i Västmanlands län bildas.

Det föreslagna ändamålet går att uppfylla även vid en framtida regionbildning.

Bildande av stiftelse

Erfarenheter från andra landsting och regioner visar att stiftelser kan vara ett framgångsrikt sätt att öka tillskotten till forskning och innovationer över tid, då det bland annat möjliggör för företag, organisationer och privatpersoner att donera medel. Donationer är ett viktigt komplement till offentlig finansiering och i många fall helt avgörande för fortsatt framgångsrik forskning, utveckling och innovation.

Stiftelser regleras framförallt av stiftelselagen. Beslut om bildande av stiftelse är oåterkalleligt då stiftelsens medel blir en avskild egendom (självägande förmögenhet), vilket innebär att landstinget inte under några omständigheter kan ta tillbaka egendomen. I och med att en stiftelse är fristående så har den ett stort mått av självständighet. Landstingets inflytande i stiftelsen tillgodoses genom förordnandet, vilket inkluderar föreskrifter (stadgar), samt genom tillsättande av styrelseledamöter och revisorer. För större stiftelser finns utökade krav på tillsyn, redovisning och bokföring. Stiftelser som är anslutna till svensk insamlingskontroll (90-konto) omfattas av särskilda föreskrifter och anvisningar.

För att en stiftelse ska anses bildad behöver vissa formkrav vara uppfyllda. Bland annat ska det finnas ett stiftelseförordnande (Bilaga 1). Det är också lämpligt att stiftelsen har föreskrifter (även benämnda stadgar, Bilaga 2). Föreskrifterna är en del av förordnandet. När förordnandet är underskrivet ska kapitalet föras över och stiftelsen kan börja bedriva verksamhet (med provisoriskt organisationsnummer). Senast sex månader från det att stiftelsens styrelse mottagit uppdraget att sköta förvaltningen ska stiftelsen ansöka om registrering hos tillsynsmyndigheten, Länsstyrelsen. I samband med registreringen får stiftelsen ett organisationsnummer från Skatteverket.

Stiftelsens huvudsakliga ändamål är att främja forskning och innovationer, vilket är ett så kallat kvalificerat ändamål. Om stiftelsen delar ut tillräckliga bidrag är bedömningen därför att stiftelsen blir skattebefriad.

Initialt föreslås landstinget göra ett engångstillskott till stiftelsen på 5 miljoner kronor. Genom kapitaltillväxt och ytterligare donationer är målsättningen att stiftelsen på sikt ska kunna växa och därmed uppfylla sitt ändamål uthålligt.

Utbetalning av startkapital till stiftelsen belastar landstingets ekonomiska resultat och likviditet. Utbetalningen innebär teoretiskt en ökad räntekostnad för landstinget eftersom landstinget för närvarande är låntagare. Denna kostnad ska ställas mot den potentiella nytta som bidrag från stiftelsen på sikt medför i landstingets verksamhet.

Bedömningen är att tillskott av kapital till stiftelse enligt förslaget är förenligt med den kommunala kompetensen.

Landstinget föreslås initialt stå för ekonomisk administration och administration av donationer och bidrag, genom att dessa delar sköts av landstingets personal. Detta omprövas utifrån stiftelsens ekonomiska situation efter tre år.

Stiftelsen föreslås, så långt det är praktiskt möjligt, kunna utnyttja landstingets lokaler för sammanträden etc.

Styrelsens sammansättning

Stiftelsens styrelse ska innehålla någon person/några personer med forsknings- och innovationskompetens. I övrigt är det önskvärt att styrelseledamöterna har erfarenhet av stiftelser och styrelsearbete.

Styrelsen föreslås initialt innehålla någon person med erfarenhet av marknadsföring/varumärkesbyggande samt kapitalförvaltning.

Styrelsen har möjlighet att adjungera personer från landstinget till styrelsen om så bedöms nödvändigt.

Styrelsen kommer att få en utbildning om stiftelselagen.

Inget arvode föreslås utbetalas till styrelsen. Reseersättning och andra typer av kostnadsutlägg kan i förekommande fall utbetalas. Arvode kan utbetalas till bedömningsgruppens medlemmar.

Utdelning av bidrag

Särskilda riktlinjer för utdelning av bidrag ska finnas. Riktlinjerna ska beskriva hur jävssituationer hanteras.

Inriktningen är att bidrag till forskning och innovationer inom landstinget kan ansökas av anställda inom landstinget eller anställda hos utförare som har avtal med landstinget. Som anställd räknas normalt tillsvidareanställda, visstidsanställda, AT- och ST-läkare, PTP-psykologer och projektanställda med längre anställning.

Inkomna projektansökningar ska värderas enligt vetenskaplig praxis. Styrelsen ansvarar för att en bedömningsgrupp, bestående av personer med forsknings- och innovationskompetens, utses. Bedömningsgruppens roll är att värdera ansökningar och vara rådgivande till styrelsen i frågor rörande utdelning av bidrag.

I bedömningsgruppen kan det även finnas forskare som inte är anställda inom landstinget, och som har annan forskningsbakgrund, gärna inom innovationsområdet, än den som finns inom landstinget.

Då landstinget eller personal hos landstinget är bidragsmottagare från stiftelsen tillämpas landstingets regler för bidragsmottagande och projektredovisning. Stiftelsen särbehandlas inte, utan behandlas som andra externa motparter.

Invånarperspektiv

Forskning och innovationer bidrar till att öka livskvaliteten för västmanlänningarna och i takt med att livslängden ökar blir detta än viktigare för att kunna bemöta de allt vanligare folksjukdomarna.

Det finns bland privatpersoner, näringsliv och organisationer många som har ett intresse och engagemang för forskning och innovationer, och som genom finansiella gåvor vill öka möjligheterna till nya genombrott. Genom att även öppna upp för donationer stärks Landstinget Västmanlands förmåga att genom forskning och innovationer förbättra människors hälsa.

Miljökonsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra miljökonsekvenser.

Uppföljning

Stiftelsen står under Länsstyrelsens tillsyn och verksamheten bedrivs i enlighet med stiftelselagen och årsredovisningslagen. Stiftelsens årsredovisning ska tillställas landstinget. Årsredovisningen bör göras tillgängligt digitalt, ex via landstingets och stiftelsens hemsidor. I årsredovisningen redovisas vilka ansökningar som har beviljats medel från stiftelsen samt totala donationer. Stiftelsen ska ansöka om och verka för anslutning till Svensk Insamlingskontroll, något som bidrar till förbättrad insyn och kontroll.

En särskild uppföljning av stiftelsen och dess verksamhet föreslås genomföras efter tre år. I samband med detta tas beslut om landstinget ska fortsätta stå för ekonomisk administration och administration av donationer och bidrag.

Förslag till beslut

1. Landstingsfullmäktige i Landstinget Västmanland överlämnar härmed ett belopp om 5 miljoner kronor för att bilda en stiftelse med namnet *Landstinget Västmanlands stiftelse för forskning och innovationer (arbetsnamn: Mistelfonden)* med syfte att verka enligt bifogat förordnande
2. Att utse xxx, xxx och yyy till styrelseledamöter på ett respektive två år

3. Att utse xxx till ordförande under två år
4. Att utse Peter Söderman till revisor och Johan Tingström som ersättare

FÖRORDNANDE

För Landstinget Västmanlands stiftelse för forskning och innovationer (arbetsnamn: Mistelfonden)

Landstingsfullmäktige i Landstinget Västmanland överlämnar härmed ett belopp om 5 000 000 kronor (5 miljoner kronor) för att bilda en stiftelse med namnet Landstinget Västmanlands stiftelse för forskning och innovationer med syfte att verka enligt till detta förordnande bifogade föreskrifter.

Västerås den

.....

För Landstinget Västmanland

Undertecknad åtar sig härmed att varaktigt förvalta förmögenheten i Landstinget Västmanlands stiftelse för forskning och innovationer i enlighet med ovanstående förordnande.

Västerås den

.....

.....

För stiftelsen Landstinget Västmanlands stiftelse för forskning och innovationer

FÖRESKRIFTER (STADGAR) FÖR LANDSTINGET VÄSTMANLANDS STIFTELSE FÖR FORSKNING OCH INNOVATIONER (arbetsnamn: Mistelfonden)

Dessa föreskrifter är en del av fullmäktiges i Landstinget Västmanlands förordnande den (datum infogas)

§ 1 Stiftelsens namn ska vara Landstinget Västmanlands stiftelse för forskning och innovationer (arbetsnamn: Mistelfonden)

§ 2 Stiftelsens huvudsakliga ändamål är att främja och stödja forskning och innovationer inom områden som följer av landstingets ansvar inom Västmanlands län.

Stiftelsen ska vidare understödja spridningen av väsentliga forskningsrön genom vetenskapliga publikationer, anordna vetenskapliga symposier och konferenser samt genom utbildning.

Inriktningen är att bidrag till forskning och utveckling av innovationer inom landstinget kan sökas av anställda inom landstinget eller anställda hos utförare med avtal med landstinget. Även verksamheter inom landstinget kan ansöka om bidrag.

Till stiftelsens ändamål ska i första hand den löpande avkastningen användas.

Stiftelsens ursprungliga kapital ska anses vara bundet kapital.

§ 3 Stiftelsen ska ha egen förvaltning.

Stiftelsen får ta emot medel som gynnar stiftelsens verksamhet, såvida inte bidragen knutits till villkor som styrelsen finner stridande mot stiftelsens ändamål. Mottagna medel ska föras till stiftelsens bundna kapital, om inte givaren särskilt begärt annat, dock att kapitalet får förbrukas i sin helhet inom en tidsram av tio år.

Skriftliga riktlinjer för mottagande av donationer ska finnas. Riktlinjerna ska beskriva hur jävssituationer hanteras.

Om styrelsen så finner lämpligt för att skydda kapitalets reala värde, må upp till 10 procent av den löpande avkastningen kapitaliseras.

§ 4 Stiftelsen företräds av en styrelse om fem ledamöter samt tre suppleanter. Tills stiftelsen har erhållit ett kapital stort nog för en substantiell och uthållig utdelning av bidrag kan styrelsen bestå av tre ledamöter och tre suppleanter. Behovet av antalet ledamöter prövas i samband med det årliga valet av styrelseledamöter. Ledamöter och suppleanter i styrelsen utses av Landstinget Västmanland.

Stiftelsens styrelse ska innehålla någon person/några personer med forsknings- och innovationskompetens. Styrelsen har möjlighet att adjungera personer från landstinget till styrelsen om så bedöms nödvändigt.

Mandattiden för styrelseledamöterna ska vara 2 år. Under det första året utses två ledamöter för ett år, dock ska ordförande utses på två år. Första mandatperioden avser tiden till och med utgången av år (årtal infogas).

§ 5 Stiftelsen ska ha sitt säte i Västerås.

- § 6 Styrelsen är endast beslutsför när alla dess ledamöter eller, om någon eller några är förhindrade att närvara, suppleant är tillstädes. Beslut fattas med enkel majoritet. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordförande eller om två styrelseledamöter så begär. Styrelsen ska normalt sammanträda fyra gånger per år, men minst två gånger per år. Suppleanter som ej tjänstgör har närvarorätt.
- Stiftelsens sammanträden ska protokollföras, justeras av ordförande samt av utsedd närvarande styrelseledamot.
- § 7 Stiftelsens firma tecknas av styrelsen eller av två av styrelsen utsedda styrelseledamöter i förening.
- § 8 Styrelsen är ansvarig för att stiftelsens angelägenheter handhas enligt stiftelseförordnandet och dessa föreskrifter.
- Styrelsen meddelar de ytterligare bestämmelser som bedöms vara behövliga för stiftelsens verksamhet.
- § 9 Styrelsen ska årligen inlämna årsredovisning med tillhörande verksamhetsberättelse till stiftelsens revisorer senast två månader efter räkenskapsårets utgång. Styrelsen ansvarar för att årsredovisningen tillställs landstinget så fort den är upprättad och reviderad. I årsredovisningen, som är offentlig, redovisas vilka projekt och ändamål som har beviljats medel från stiftelsen samt totala donationer. Sekretess gäller kring enskilda donationer.
- Räkenskapsår är kalenderår.
- § 10 Styrelsen ansvarar för att en bedömningsgrupp utses, vars roll är att värdera inkomna ansökningar och vara rådgivande till styrelsen i frågor rörande utdelning av bidrag.
- Bedömningsgruppen ska bestå av personer med forsknings- och innovationskompetens. Vid behov kan bedömningsgruppen adjungera experter inom områden där den efterfrågade kunskapen saknas i gruppen eller inom landstinget.
- Skriftliga riktlinjer för utdelning av bidrag ska finnas. Inkomna ansökningar ska värderas enligt vetenskaplig praxis. Bedömningsgruppens möten/material är inte offentliga.
- § 11 Inget arvode utgår till styrelsen. Reseersättning och andra typer av kostnadsutlägg kan i förekommande fall utbetalas. Arvode kan utbetalas till bedömningsgruppens medlemmar.
- § 12 Stiftelsen ska stå under tillsyn av Länsstyrelsen i Stockholms län enligt lagen om tillsyn över stiftelser, Stiftelselagen SFS 1994:1220. Stiftelsen ska ansöka om och verka för anslutning till Svensk Insamlingskontroll.
- § 13 Stiftelsen ska ha minst en auktoriserad revisor, vilken utses av Landstinget Västmanland.
- § 14 En finanspolicy ska finnas för stiftelsens medelsplacering. Medelsplaceringen ska ske i enlighet med stiftelselagens bestämmelser och i enlighet med landstingets etiska regler för medelsplacering.
- § 15 Stiftelsen ska verka för öppenhet och insyn i enlighet med offentlighetsprincipen.

§ 16 Ändring av dessa stadgar utan myndighets tillstånd får ske efter samråd med och godkännande av landstingsstyrelsen och därefter genom enhälligt styrelsebeslut. Ändring av § 2, ändamålsparagrafen, § 13 och § 16 är inte tillåtet.

Program för Landstingets hälsoinriktade arbete

INLEDNING

En god och jämlik hälsa

En god och jämlik hälsa innebär att alla västmanlänningar ska ha möjlighet till en god hälsa och själva uppleva att de mår bra. Alla ska ha tillgång till stöd utifrån sina behov och personliga förutsättningar.

Målet är, utifrån Landstingets vision [1] och värdegrund [2], att arbetet ska bidra till en mer jämlik hälsa hos länets befolkning oberoende av kön, sexuell läggning, etnicitet, social tillhörighet, funktionsnedsättning och geografiskt område.

I programmet för Landstingets hälsoinriktade arbete presenteras det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet. Processmålen för programmet berör alla landstingets verksamheter och de bygger på landstingsplanen 2016-2018 [3], det nationella folkhälsomålet [4] och medlemskapet i nätverket Hälsofrämjande hälso- och sjukvård (HFS) och dess verksamhetsidé [5]. Landstinget, med särskilt beaktande av Barnkonventionen [6], ska se sin bidragande roll inom perspektiven Styrning och ledning, Patient, Medarbetare och Befolkning [7].

NATIONELLA MÅL

Det Nationella Folkhälsomålet *att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen* består av elva målområden

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. Barn och ungas uppväxtvillkor
4. Hälsa i arbetslivet
5. Miljöer och produkter
6. Hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Skydd mot smittspridning
8. Sexualitet och en god reproduktiv hälsa
9. Fysisk aktivitet
10. Matvanor och säkra livsmedel
11. Alkohol, narkotika, doping, tobak och spel

MÅL FÖR PROGRAMMET

Landstinget Västmanlands hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser ska vara strukturerade och utgå från individens och befolkningens behov. Insatserna ska ske såväl generellt som i det individuella mötet för att nå målet om en jämlik hälsa för länets befolkning. Detta ska ske i samverkan inom landstinget och med andra aktörer, alltid med befolkningens livsvillkor och levnadsvanor i fokus.

Program för Landstingets hälsoinriktade arbete

ÖVRIGA HÄLSOINRIKTADE PROGRAM OCH HANDLINGSPLANER

Andra landstingsprogram eller handlingsplaner som har koppling till de 11 målområdena samt ingår i landstingets hälsoinriktade arbete är Miljöpolitiskt program¹, Arbetsmiljöprogram², Program för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning³, Program för sexuell hälsa⁴, Handlingsplan våld i nära relationer⁵ och Länsstrategi för folkhälsoarbetet i Västmanland⁶.

Dessa dokument ska på samma sätt styra landstingets verksamhet mot en tydligare hälsoorientering och följs upp separat.

UPPFÖLJNING

Detta program med tillhörande handlingsplan ska ingå i planeringsförutsättningar utifrån vilka förvaltningarna har att skriva sina verksamhetsplaner för kommande år. Aktiviteterna ska redovisas i delårsrapporter och årsredovisningar. Resultat av aktiviteterna följs upp på befolkningsnivå genom enkätundersökningarna Hälsa på lika villkor och Liv och Hälsa Ung.

Program för hälsoinriktat arbete gäller tills vidare och handlingsplanen följs upp och revideras vartannat år med början 2018.

BEFOLKNINGSPERSPEKTIVET

Hälso- och sjukvårdens kunskaper om hur sjukdomar kan förebyggas och hälsan främjas är en viktig del i arbetet för god folkhälsa. Skillnaderna i hälsa och levnadsvanor mellan olika delar av befolkningen visar utrymme för förbättringar. Att skapa förutsättningar för att utjämna och kompensera för de sociala skillnaderna är ett av de viktigaste medlen för att uppnå förbättrad hälsa. Att arbeta för en jämlik hälsa kan innebära skillnader i insatser, anpassade efter personers unika behov.

Processmål

- Landstinget ska erbjuda riktade insatser till de grupper som har en försämrad hälsoutveckling.
- Landstinget ska följa det aktuella hälsoläget i länet och förmedla detta till beslutsfattare, berörda aktörer och länets befolkning

¹ Miljöpolitiskt program <http://ledningssystemet/anonym/ViewItem.aspx?regno=23061>

² Arbetsmiljöprogram [kommer](#)

³ Lika möjlighet till fullständigt och faktiskt deltagande i samhället
<http://ledningssystemet/anonym/ViewItem.aspx?regno=24527>

⁴ Program för sexuell hälsa <http://ledningssystemet/anonym/ViewItem.aspx?regno=20808>

⁵ Handlingsplan våld i nära relationer <http://ledningssystemet/anonym/ViewItem.aspx?regno=25239>

⁶ Länsstrategi för folkhälsoarbetet i Västmanland

www.ltv.se/imagevault/publishedmedia/b86sut0dlfplirp5gbr3/lansstrategin.pdf

www.ltv.se/imagevault/publishedmedia/n8opwyhmm6ilninvypg/Overenskommelse_lansstrategin.pdf

Program för Landstingets hälsoinriktade arbete

- Landstinget ska erbjuda generella hälsoinriktade insatser till hela befolkningen i Västmanland

MEDARBETARPERSPEKTIVET

För att Hälso- och sjukvården ska bidra till målet om en bättre hälsa för befolkningen är det viktigt att medarbetare själva upplever att de arbetar på en hälsofrämjande arbetsplats. På arbetsplatsen finns goda förutsättningar för dialog kring hälsofrågor där arbetsplatsträffar och medarbetarsamtal är viktiga forum.

Den hälsofrämjande arbetsplatsen låter det hälsoorienterade synsättet genomsyra allt arbete.

Processmål

- Anställda vid Landstinget ska ha ett synsätt och förhållningssätt som vilar på god kunskap och ett professionellt bemötande, fritt från skuldbeläggande.
- Landstinget ska vara en hälsofrämjande arbetsplats. Kunskap ska spridas bland medarbetare och chefer om vilka faktorer som bidrar till en hälsofrämjande arbetsplats med fokus på friskfaktorer och helhetssyn på hälsa.

PATIENTPERSPEKTIVET

Ett personcentrerat och hälsofrämjande förhållningssätt är en av förutsättningarna för jämlik hälsa. Det är i mötet med patienten som hälso- och sjukvårdspersonal kan stärka personens tro på sin egen förmåga att förbättra sin hälsa och livskvalitet samt att hantera sjukdom. Det är viktigt att dialogen utgår från patientens förutsättningar och har ett klart och begripligt språk.

Processmål

- Landstinget ska säkerställa att alla individer har möjlighet att förstå och använda information om levnadsvanornas betydelse för hälsan.
- Landstingets hälso- och sjukvårdspersonal ska se mötet med patienten som en möjlighet att stärka friskfaktorer genom ett hälsofrämjande förhållningssätt.

STYRNING OCH LEDNING

En hälsoorienterad verksamhet styr mot hälsoresultat och tydliggör hälso- och sjukvårdens uppdrag; att förutom evidensbaserad medicinsk behandling av sjukdom också utveckla insatser för att förebygga sjukdom och stärka patienternas självupplevda hälsa. Det innebär också att hälso- och sjukvården aktivt bidrar till folkhälsoarbetet i samhället.

Program för Landstingets hälsoinriktade arbete

Processmål

- Landstinget ska använda hälsoorientering som en strategi för att skapa en effektivare hälso- och sjukvård.
- Landstinget ska stödja kunskapsutveckling i hälsofrämjande förhållningssätt och sjukdomsförebyggande arbete. Utbildning liksom folkbildning om hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser ska vara högt prioriterade i planeringen av länets hälso- och sjukvård.
- Landstingets insatser för en god hälsa ska bedrivas med en helhetssyn och ske systematiskt så att resurserna används så effektivt som möjligt.

INTERN REFERENS

Detta program är beslutat av [Klicka här och skriv] [datum] , § [Klicka här och skriv].
Diarienummer: LTV [Klicka här och skriv].

REFERENSER

1. **Visionen för Landstinget Västmanland är:**
"Det hälsofrämjande landstinget bidrar till ett gott liv för alla. Alla som behöver ska ha tillgång till vård av hög kvalitet. Invånarna är delaktiga med tilltro till en levande demokrati."
2. **Landstinget Västmanlands värdegrund:**
"Landstinget Västmanland ska alltid utgå från att alla människor är lika värda och de ska bemötas med respekt. Alla människor ska ges förutsättningar för god livskvalitet. En viktig faktor för livskvalitet är samverkan mellan alla involverade parter. Landstinget ska hushålla med de gemensamma resurserna och fördela dessa efter behov."
3. **Landstingsplan och budget 2016-2018**
För ett hälsoinriktat landsting.
http://www.ltv.se/imagevault/publishedmedia/j9pqqtieib9k5fz9gdxk/Landstingsplan_2016-2018.pdf
4. **Nationella folkhälsomålet;**
"att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen"
(En förnyad folkhälsopolitik, 2007/08:110).
www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/livsvillkor-och-levnadsvanor/folkhalsans-utveckling-malomraden/
5. **Nätverket Hälsofrämjande hälso- och sjukvård (HFS)**
Landstinget Västmanland ingår i det nationella nätverket Hälsofrämjande hälso- och sjukvård (HFS-nätverket) vars verksamhetsidé är att driva utvecklingen av en hälso- och sjukvård med fokus på god vård och jämlik hälsa för patienter, medarbetare och befolkning.
6. **Barnkonventionen**
"Alla verksamheter inom Landstinget Västmanland har ett ansvar att leva upp till barnkonventionen. Barns behov, rättigheter och perspektiv ska lyftas fram och säkerställas i såväl beslutsfattande som i verksamhet."
<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

Program för Landstingets hälsoinriktade arbete

ORDLISTA

Förebyggande: *åtgärd för att förhindra uppkomst av eller påverka förlopp av sjukdomar, skador, fysiska, psykiska eller sociala problem.*

Hälsöfrämjande: *åtgärd för att stärka människors fysiska, psykiska och sociala välbefinnande*

Hälsolitteracitet (*Health literacy*): *hälso -kunskap, -förståelse, -kompetens*

Hälso team: *Chef, skyddsombud och hälsoinspiratör. Mer information finns hos Landstingshälsan.*

Kompensera: *att anpassa form och innehåll efter de resurser och förmågor befolkningen har i ett visst område*

Dokumentnamn: Inköspolicy	Version:	Dokumenttyp:
Utfärdande förvaltning:	Sökord:	Giltig fr.o.m.
Utfärdande enhet:	Målgrupp:	Giltig t.o.m.
Framtagen av:	Beslutad av:	Diarienummer:

Inköspolicy

1 Bakgrund och historik

Landstinget Sörmland och Landstinget Västmanland, (nedan landstingen), beslutade 2011 att samordna inköpsverksamheten och inrätta en gemensam enhet för inköp.

2 Syfte

Policy och riktlinjer ger vägledning för hur inköp ska genomföras för att uppfylla Landstingens strategiska mål och säkerställa att gällande lagstiftning efterlevs.

3 Omfattning

Denna policy med tillhörande riktlinjer gäller vid alla inköp som genomförs av landstingen, dess helägda bolag och stiftelser.

4 Strategiska mål och perspektiv

Vid inköp ska Landstingens övergripande strategiska mål och perspektiv beaktas. Detta åstadkommer Inköp genom att fokusera på ett antal inköpsrelaterade åtaganden.

5 Inriktning

Landstingens inköp ska genomföras i enlighet med antagen inköpsprocess. I inköpsprocessen ingår analys och planering, strategiskt inköp, operativt inköp samt leverantörsutveckling.

Landstingen skall samordna sina inköp internt i syfte att tillvarata synergier. Samordning kan även ske med andra landsting och organisationer.

6 Riktlinjer

Denna policy kompletteras med riktlinjer som fastställs av landstingsstyrelsen i respektive landsting.

Version:	Beslutsdatum:	Framtagen av	Diarienummer:

7 Uppföljning och styrning

Inköps åtaganden ska regelbundet följas upp och rapporteras i en standardiserad rapport i Sörmlands verksamhetsstyrning. Samma rapport kommuniceras till Västmanland och Inköps politiska forum.

8 Ansvar

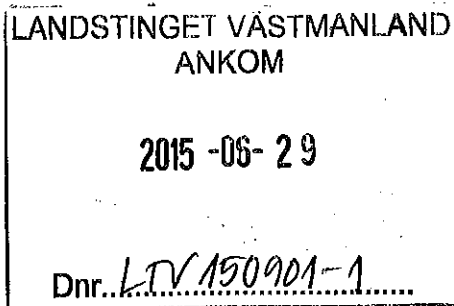
Inköp ansvarar för förvaltning och utveckling av inköpsprocessen, policy och riktlinjer samt uppföljning och rapportering av landstingens inköp.

I inköpsprocessen ansvarar Inköp för den affärsmässiga och juridiska delen av arbetet.

Inköp ansvarar för att leda arbetet med samtliga delar av inköpsprocessen. Inköps uppdragsgivare ansvarar för att avsätta tid och resurser för att delta i arbetet och utforma kravspecifikationer i nära samverkan med Inköp.

Inköp ansvarar för att göra upphandlade avtal tillgängliga via en avtalsdatabas och verka för att möjliggöra elektroniska beställningar och betalningar. Varje verksamhet ansvarar för att upprätthålla en hög avtalstrohet gentemot upphandlade avtal.

Version:	Beslutsdatum:	Framtagen av	Diarienummer:

Motion ang. att minska antalet ledamöter i landstingsfullmäktige

Landstinget befinner sig i ett ekonomiskt ansträngt läge. Som förtroendevalda lägger vi kontinuerligt förslag för att effektivisera verksamheterna för att spara pengar. Men då vi ställer krav på sjukhus och vårdcentraler att vända på varje krona, är det lika viktigt att vi rannsakar oss själva och vår förtroendemannaorganisation för att se hur vi kan bli mer effektiva och spara in på kostnader. Landstinget Västmanland har redan idag en slimmad politisk organisation med få nämnder, och mycket av beslutsfattandet är koncentrerat till landstingsstyrelsen.

Dock består landstingsfullmäktige av hela 77 ledamöter. Enligt kommunallagen är minimigränsen för antal ledamöter i en församling av Västmanlands storlek 71 ledamöter. Det är svårt att motivera varför denna gräns behöver överskridas. Tvärtom skulle ett mindre fullmäktige minska kostnaderna för mötesarvoden, Ipads med mera. Det skulle också vitalisera fullmäktige och förhoppningsvis bidra till en spänstigare debatt.

Med anledning av ovanstående yrkas

att landstingsfullmäktige minskar antalet ledamöter från 77 till 71

Mikael Andersson Elfgren (M)

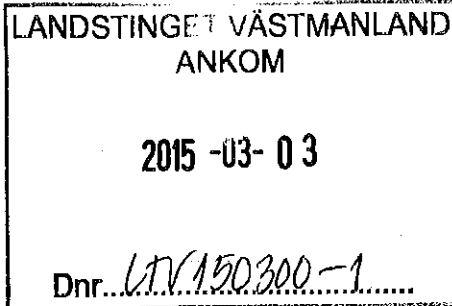
Stephanie Brucksgård (M)

Andreas Weiborn (M)

Sverre Linton (M)

moderaterna
moderaterna
Västmanland

Motion ang. patienters integritet i väntrummen

De flesta av oss har upplevt det, att höra vårt namn ropas upp av en sköterska inne på sjukhusens mottagningar.

För många kan det tyckas harmlöst, men för vissa kan uppropet innebära en kränkning av den personliga integriteten. Plötsligt sitter det någon annan i rummet som känner igen namnet och som i förbifarten råkar berätta vidare för bekanta om den vars namn ropades upp.

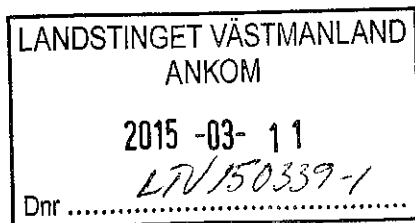
För den patient som ska på cancerbehandling, eller något annat som uppenbart kan vara känsligt, kan det minst sagt kännas olustigt att mot sin vilja bli utpekad.

Med dagens moderna teknikmöjligheter borde det finnas en rad olika sätt för att lösa problemet. Man kan exempelvis tänka sig ett system där patienten redan vid kallelsen erhåller ett nummer som sedan ropas ut i väntrummet. Den exakta utformningen bör vara upp till verksamheten att besluta om, huvudsaken är att patientens integritet värnas och att diskretion iakttas.

Med anledning av ovanstående yrkas

att Landstinget Västmanland utarbetar ett system så att patienters integritet säkras på landstingets mottagningar

Maria Dellham (M)

nya
moderaterna
Västmanland

Motion ang. digital vårdcentral

Inom fem år kommer 20% av alla vårdkontakter att göras digitalt, påstår vissa experter. Tidbokning, receptförnyelse men framförallt besök av olika slag. Är Landstinget Västmanland redo för det? Har Landstinget Västmanland strukturer och kunskap till en sådan utveckling?

Låt oss säkerställa att svaren på dessa frågor är "ja" och låt oss säkerställa att vi i framtiden kommer att vara ett modernt och tillgängligt landsting. Därför bör landstinget inleda ett arbete med målet att det startas en digital vårdcentral, offentlig eller privat driven.

Idag sköter många av oss kontakter med myndigheter, banker, andra serviceföretag, butiker och näringsidkare, skolor och förskolor, och så klart vänner och familj, via Internet med ett alldeles utomordentligt resultat. Men inom landstinget är det tunnare med den typen av service och tjänster.

Idag finns tekniken för att även göra vårdärenden över internet. Boka tid, koppla upp dig och träffa din doktor, sjuksköterska, psykolog eller annan vårdföreträdare direkt i datorn. Oavsett var du är. Den digitala vårdcentralen är ett bra komplement till den traditionella vårdcentralen och passar utmärkt till exempelvis återbesök men också många typer av nybesök som faktiskt inte kräver att man träffas fysiskt. Förutom det självklara i att tillgängligheten ökar för många som redan idag hittar till vården och använder sig av den, finns också potentialen att ett digitalt arbetssätt hittar nya grupper och öppnar för fler som vi idag har svårt att nå. En sådan grupp skulle kunna vara unga med psykiska eller fysiska problem som drar sig för att gå till sin vårdcentral.

En digitalisering av vården blir också alltmer viktigt och självklart för många av oss, vi måste omfamna den utvecklingen vare sig vi vill eller inte. Låt oss då vilja, och låt oss på ett hyfsat tidigt stadium förbereda oss så att vi ligger i tiden. Då blir landstinget relevant för både patienter och medarbetare, och bidrar till en vård på lika villkor.

Med anledning av ovanstående yrkar jag

att Landstinget Västmanland inleder ett arbete med slutmålet att starta en digital vårdcentral

Jenny Landernäs (M)

2015-04-30

MOTION

Dnr...LTV.15.0575-1.....

Inför gemensam modell för specialistutbildning av sjuksköterskor

I Västmanland råder, som hos flera andra landsting, brist på vissa specialistutbildade sjuksköterskor. Den senaste tiden har bristen bl a lett till stängning av BUP på helger, mycket ansträngd personalsituation på akuten, inställda operationer och stängda vårdplatser. Andelen sjuksköterskor med specialistutbildning inom hälso- och sjukvården minskar. Detta beror enligt Socialstyrelsen på: svaga ekonomiska incitament för vidareutbildning, arbetsuppgifterna blir fortsatt desamma efter utbildningen samt att lokala vidareutbildningar har prioriterats framför utbildningar som leder till en skyddad specialistbeteckning.

Landstinget Västmanland har sedan några år tillbaka försökt att råda bot på bristen av specialistsjuksköterskor med sk omställningsmedel. Här prioriteras specialistutbildning inom medicin/kirurgi, psykiatri, strålbehandlingsutbildning och barn. Det finns inom ramen för dessa omställningsmedel två olika ersättningsformer för den anställde. Det finns sedan ytterligare varianter av överenskommelser för den som vill vidareutbilda sig, både vad gäller utbildning inom de skyddade specialistbeteckningarna och andra specifika medicinska områden.

Kristdemokraterna anser att det ska vara en gemensam modell som gäller i hela Landstinget Västmanland för utbildning inom de skyddade specialistbeteckningarna. Modellen kan med fördel även innefatta riktlinjer avseende kommande arbetsuppgifter och lön så att de nyutbildade specialistsjuksköterskornas kompetens förvaltas på bästa sätt.

Utifrån ett samhällsekonomiskt och arbetsgivarperspektiv är det väsentligt att det är strategiska bedömningar som avgör inom vilka specialiteter fler behöver utbildas. Utifrån ett kvalitetsperspektiv är det också viktigt att skapa incitament som stimulerar till utbildning inom de skyddade specialistbeteckningarna.

Vårdförbundet föreslår en modell de kallar Akademisk specialistutbildning för sjuksköterskor, AST. I deras modell inrättas utbildningsanställningar med kollektivavtal där studier kombineras med arbete. Enligt Vårdförbundet ger detta goda villkor för den studerande och tillför kunskap till vården under utbildningen. Flera landsting har nu infört Vårdförbundets modell helt eller delvis, senast Värmland.

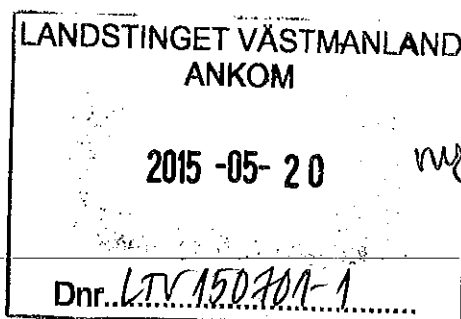
Det är rimligt att sjuksköterskornas arbetsgivare strävar mot att likrikta villkoren kring utbildningen av specialistsjuksköterskor, då få i framtiden kommer arbeta hela sitt verksamma liv hos en och samma arbetsgivare.

Kristdemokraterna föreslår att

en gemensam modell för specialistutbildning av sjuksköterskor införs hos Landstinget Västmanland.

Malin Gabrielsson

2015-04-30

nya
moderaterna
Västmanland

Motion ang. att erbjuda vård till fler patienter

Den 1 januari trädde den nya patientlagen i kraft. Lagen innebär är att patienten ges möjlighet att välja utförare av offentligt finansierad primärvård och öppen specialiserad vård i hela landet. Sedan tidigare har patienterna rätt att söka vård inom EU genom patientrörlighetsdirektivet. Detta erbjuder möjligheter och men även utmaningar och ett förändringstryck för Landstinget Västmanland. Möjligheterna skapas tack vare i att vi i Västmanland har en mycket bra sjukvård och har möjlighet att exportera detta till andra landsting och länder.

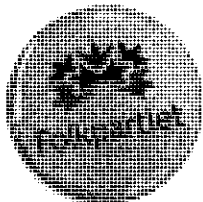
Landstinget Västmanland utför i viss utsträckning redan idag vård, behandling och kirurgiska ingrepp för patienter från andra landsting, men om vi tar till vara på den kompetens som finns inom hälso- och sjukvården och erbjuder västmanländska vårdmöjligheter till både nationella och internationella patienter har vi mycket att vinna. Genom att utveckla en tydlig strategi kan Landstinget Västmanland förbättra och öka ansträngningarna att sälja vård. Verksamheten ska inte bedrivas så att det innebär undanträngningseffekter för västmanlänningarna, utan våra invånare ska alltid prioriteras, men genom att erbjuda västmanländsk vård i Sverige och Europa och kan vi få in nya resurser att använda till sjukvård här i Västmanland samtidigt som våra verksamheter erbjuds nya utmaningar och möjligheter att förädla sina kunskaper samtidigt som vi skapar en mer attraktiv arbetsplats för att rekrytera nyckelpersonal till vårt landsting.

Lämpligen kan detta organiseras genom att man inrättar ett bolag specifikt för ändamålet.

Med anledning av ovanstående yrkas

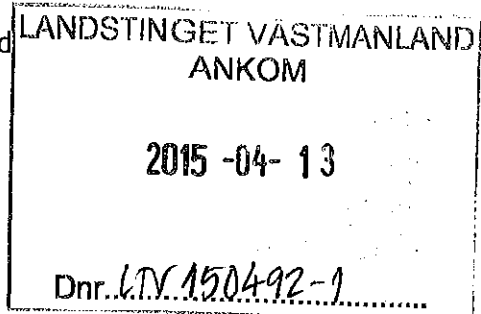
att Landstinget Västmanland tar fram en strategi för att sälja vård till aktörer utanför Västmanland

Mikael Andersson Elfgren (M)

Motion

till Landstingsfullmäktige för Landstinget Västmanland

Om införandet av mellanvårdsplatser

Landstinget Västmanland tvingas att ständigt stänga vårdplatser p g a personal- och resursbrist. Det försämrar vårdkvalitet och tillgänglighet för patienterna och skapar ett alltför stort tryck på framför allt sjukhuset i Västerås. Ansvaret för den uppkomna situationen bär den rödgröna landstingsmajoriteten som genom sin passivitet har bidragit till att förvärra situationen. Vi behöver ta den uppkomna situationen på allvar och välja en strategi för att frigöra personal och ekonomiska resurser.

För landstinget finns flera skäl att också på andra sätt vidta åtgärder som minskar trycket på akutsjukvården. I samverkan med kommunerna bör Landstinget Västmanland skapa en ny vårdnivå bestående av mellanvårdsplatser som kan användas för de patienter som är utskrivningsklara på sjukhuset i Västerås, men som inte har möjlighet att flytta hem eller tillbaka till ett äldre- eller serviceboende i sin hemkommun. De patienter som flyttas till en mellanvårdsplats har inte längre ett akut medicinskt behov, utan har främst ett omvårdnadsbehov som kommunerna idag ska ansvara för.

Trots ett tydligt ansvar, är det uppenbart att kommunerna inte har kapacitet eller ekonomiska möjligheter att ta hand om dessa patienter. I många fall blir de kvar på sjukhuset, trots att de egentligen inte längre skulle lyda under landstingets ansvar. Om kommunerna hade haft möjlighet att ta hand om dessa utskrivningsklara patienter, skulle trycket på sjukhusets vårdavdelningar minska. Det skulle självfallet inte lösa problemet med stängda vårdplatser och överbeläggningar helt, men det skulle kunna förbättra situationen på sjukhuset i Västerås.

Kostnaderna för dessa mellanvårdsplatser skulle kunna delas mellan länets kommuner och landstinget. Trots att förslaget innebär ett utökat kostnadsansvar för Landstinget Västmanland är vår uppfattning att landstinget tjänar på inrättandet av dessa, eftersom sjukhusets sängar inte upptas av utskrivningsklara patienter.

Ett annat viktigt skäl till att inrätta mellanvårdsplatser är patienterna får tid på sig för att tillfriskna i sin egen takt, vilket innebär en minskad risk att patienterna snabbt blir dåliga igen och måste återvända till sjukhuset för förnyade vårdinsatser.

Folkpartiet Liberalerna

Fullmäktigegruppen, Västmanland landsting · Landstingshuset · 721 89 Västerås · tfn 021-17 50 90 www.folkpartiet.se/vastmanland · vastmanland@folkpartiet.se

Med anledning av ovanstående yrkar Folkpartiet

att Landstingsfullmäktige ger Landstingsstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunerna skyndsamt undersöka möjligheterna att inrätta mellanvårdsplatser i enlighet med ovanstående.

Västerås den 13 april 2015

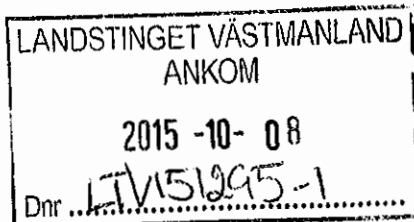
Helena Hagberg (FP)

Ida Lindh (FP)

Bengt-Åke Nilsson (FP)

Anita Lilja-Stenholm (FP)

Lars Alderfors (FP)

2015-10-08

Motion till Landstingsfullmäktige:

Nolltolerans mot oskuldkontroller

Det har framkommit att det på vissa vårdcentraler i Sverige, utförs så kallade oskuldkontroller på unga kvinnor mot deras vilja och i vissa fall verkar det även till att vara barn som blivit utsatta för detta.

Att bli utsatt för en gynekologisk undersökning mot sin vilja är ett övergrepp som kan jämföras med tortyr eller våldtäkt. Det är en oerhörd kränkning mot kvinnan och än värre mot barn, och de som blivit utsatta beskriver det just som en våldtäkt eller tortyr. Human Rights Watch fördömer dessa övergrepp och menar att det är ett brott mot grundläggande mänskliga rättigheter och även ett brott mot FN:s kvinnokonvention samt brott mot FN:s barnkonvention.

Sverige har haft en ledande roll för kampen om kvinnors rättigheter och att dessa oskuldkontroller nu sker i vårt land ser vi med stor oro på. Att det kan ske på verksamheter som finansieras av skattemedel gör att vi politiker måste agera. Det går inte att rättfärdiga dessa övergrepp med skylla på kulturella traditioner. Dessutom säger den moderna vetenskapen att det inte går att se om en kvinna är oskuld eller ej.

Vi måste stå upp för kvinnors rättigheter och göra vad vi kan för att dessa övergrepp inte fortsätter, därför yrkar Sverigedemokraterna

- Att Landstinget Västmanland ska kontrollera om det förekommer oskuldkontroller på någon av landstingets finansierade verksamheter, såväl i egen som privat regi samt att åtgärder vidtas för att förhindra att dessa övergrepp sker.

För Sverigedemokraterna i Landstinget Västmanland

Maria Andersson Liljedahl (SD)